

soknak, mert nehézkes kezelésű és a díszletek átépítése igen hosszú időt igényel, ez a színpadgépezet tehát elhibázza a forgó színpad célkitűzését.

Igen érdekes a sok ezirányú kísérlet és serény munkásságot fejtettek ki a feltalálók, hogy a problémát valahogy megfejtessék. Dumont a forgószínpadot körgyűrűvé képezte ki, mely egy köralakú álló és az alsó gépezet működését biztosító középrész körül forog. Ez a megoldás már jobbnak bizonyult, de nem kielégítőnek és még mindig nem nyújt módot lógó díszletek felhasználására. A lyoni színház ezen úgy segít, hogy a forgó színpaddal együtt az ehhez tartozó felső gépezetet, vagyis a lógódíszlet tartó- és mozgó gépezetet is elforgatja.

Ezen megoldások azonban mind igen költségesek és a befektetés nem áll arányban a szcenikai előnyökkel.

Legcélszerűbbnek bizonyult a transportabilis forgó színpad, vagyis olyan, melyet csak akkor állítanak össze, ha oly darabok kerülnek színre, melyeknél a forgó színpad felhasználása indokolt. Egyébként a rendes színpadot használják fel alsó- és felső gépezetének minden korlátozása nélkül. A forgó színpadot egyszerűen a rendes színpadra reászerelik.

A Nemzeti Színház is, mely ezidőszereint a Népszínház épületében talált ideiglenes hajlékot, egy ilyen transportabilis forgó színpaddal rendelkezik. A forgó színpadnak első követelménye, hogy üzembiztos és zajtalan működésű legyen. Második: hogy ne okozzon túl nagy költséget, sem a beszerzése, sem az esetenként való fel- és leszerelése. Harmadik: a fel- és leszerelés gyorsan legyen eszközölhető, ne okozzon a színház munkarendjében érzékeny fennakadást. Negyedik: oly egységekre legyen bontható, hogy a raktározás gondot ne okozzon. Ötödik: ne rongálja a fix színpad faborítását, melyre reászerelik.

A Nemzeti Színház forgó színpadja mindezen követelményeknek megfelel. A méreteire nézve megjegyezzük, hogy a tárcsa-átmérő 12 m. Az egész szerkezeti magassága, vagyis a rendes színpadra helyezett forgó színpad összmagassága pályáival együtt 145 mm. Ehhez a mérethez megemlíthetjük, hogy ezt a rendkívül

kis vastagságot eddig még egyetlen más színház forgószínpadja sem érte el. Nem lényegtelen ugyanis, hogy mily mértékben emelkedik a rendes színpad szintje. Mennél kisebb ez a mérték, vagyis mennél kevesebbel különbözik a forgó színpad szintje a rendes színpad megszokott szintjétől, annál kedvezőbb az eset.

Vannak modern színpadok, amelyek szintje süllyeszthető, a forgó színpad tehát erre a forgó színpad vastagsági mértékével lesüllyesztett szintre kerül felszerelésre, úgy, hogy végeredményben nívókülönbség nem látszik. A mi Nemzeti Színházunknál ez azonban nem volt lehetséges, szükség mutatkozott tehát a szerkezet minél alacsonyabb kivitelére. A forgó színpad tárcsája egy középrésszel és 12 körökkel bír. A középrészben foglal helyet a tengely, mely rögzíti a forgó színpad axisát. Tekintettel a színpad 3 %-ot kitevő lejtőségére, a tengely beálló golyós csapágyszaggal bír. Ezen középrészre szerelhető 12 körök. A forgó színpad faborítását vasszerkezet tartja, maga a szerkezet rész tehát vasból készült. 52 db. golyós csapágyszaggal fut az egész forgó színpad, melyek a vasszerkezetre vannak erősítve és amelyek zajtalan gördülését keménygummi bevonat van hivatva biztosítani. A színpadra négy vasból készült gyűrűt szerelnek pontosan koncentrikus elrendezéssel, ezek az előbb jelzett görgők pályái.

A felszerelés munkamenete tehát a következő: először a négy pálya lefektetése előre elkészített és állandóan a színpad szerkezetébe erősített csapokra. Azután a közép-tengely leeresztése ugyancsak előre elkészített ágyazásra. A tengelyre a középrész kerül, ehhez pedig a 12 körök.

Ezen egész művelet, kellően begyakorolt személyzettel egy és fél órát vesz igénybe. A leszerelés 1 óra alatt eszközölhető.

Tekintettel arra, hogy a színpad nívója forgó színpad 145 mm-es szerkezeti magassága által emelkedett, gondoskodni kell arról, hogy a forgó színpad 145 mm. magas burkoló emelvényekkel legyen körülvéve, hogy az emelt színpad egy egységes egészként hasson.

A forgó színpad meghajtása kézi erővel történik. A golyós csapágyszaggal és a precíz kivitel következtében az erőszükséglet igen kicsiny, a megforgatást teljes